

(o cost?) d'una millera, i això sembla repetir-se en altres passatges del *Consolat*: «per aquesta procuració deu haver l'escrivà dos *milleresos*» (§ 304, si bé Moliné en la seva ed. ens adverteix que en el còdex es llegeix de fet *millers*, qui sap si amb sigla poc visible); i en un altre on també és valor usat com a paga, si bé potser en espècie (o més aviat monetari): «façam compte que un mercader dóna al senyor de la nau un *millarès* de quintal --- e puix ve un altre mercader, e dóna-li, del quintal, cent besants: lo senyor de la nau deu levar axí bé aquell de un *millarès* com aquell de cent besants» (§ 43, Pard., p. 87).²

Altres cops es diu de robes de valor (adquiribles per aquell valor pecuniari?), comptables en si mateixes per milers de brins etc.): així en quatre inventaris mallorquins despullats en el *DAG*. (s. v. *mila*- i *milla*-): «tres camises ab *milleresos* de veta negra», a. 1346; «dues vànoves de obratge de *millaresos* de drap de lin prim, aytals d'emunt com d'avall», a. 1387, i «una vànova obra de *milareses* de bri ---», a. 1434; tanmateix en un cas, també del S. XIV, es deu tractar de cosa de fusta o altre material més consistent que teixits: «unam caxietam parvam, operata operibus de *millereses* morischs, in qua erat unum speculum sive mirall»; *millioresat* (1393, *DAG*, *AlcM*) sens dubte mal llegit i imperfectament traduït en lloc de *millaresat*.

Milè (Llull), modernament reemplaçat per *millèsim* [Belv.], pres del ll. *millesimus* id.; de *milè*: *milenar* [S. XIV, *Corbatxo* i escrit *millenar* en un doc. de 1369; en el *Tirant de Galba*, i Lacav.]; per encreuament amb *miller*: *millaner* en el Flavi Joseph del S. XV (*DAG*); els ross. en fan *milenat* m. (un *milenat de quintals* Saïsset, un *milonád da béstis* deia el pastor de Conat, 1960); *milenada*. *Milet* (pot ser mer error de còpia o malentès de Griera). *Remil*.

Milanta ponderatiu pintoresc, popular, per dir 'gran nombre' sense precisar: és una espècie d'expressió encardidora de la sèrie *seixanta/setanta* etc., com si diguéssim 'elevada a la *millèsima*'; alguns mallorquins, diuen *meixanta*, on s'ha mantingut sencera la síl·laba última de *seixanta* (psicològicament el més important, perquè és l'entrada de la vellesa, i els parents o els vells mateixos es complauen a ponderar llur edat) (cf. *BDLC* VI, 231; VIII, 251; XIII, 118; i Spitzer, *LexikK*, p. 96); *milanta* és popular, sobretot en ambients rústics, en tot el domini (des dels Pirineus fins al Segura i fins a Menorca): «tornant-hi sa *milanta* vegada a demanar-li els cabeys sa joveneta —Espera, qu'els-e teng amagats —li digué es barber», Camps Merc. (*Folk. Men.* II, 114); Renat, «El Camí», 14-iv-34, el creia val. i (!) estrany al Princ.; *Canyissaes* (p. 17). Altrament és un petit monstre de pertot, car també en el lleonès de Cespadosa de Tormes han fet, amb la terminació de *sesenta* etc., «*milenta*, sin valor concreto: ponderatiu» (*RFE* XV, 260), i en it. *millanta* no sols es troba literàriament (amb el mateix paper) des del Boccaccio sinó també els derivats *millantare* 'exagerar ridículament' (amb *millantatore* i *millanteria*) s'hi documenten des del mateix S. XIV; però en català no és menys antic, com sigui que ja Aversó, c. 1390, posa

en sèrie en el seu *Torc.*, 472.38 *seixanta --- noranta, milanta*. No sols, doncs, en el *Decam.* de Boccaccio: «*millanta* nove», «quante miglia ci ha? - Hàccene piú di *millanta*, che tutta notte canta» (ed. 1961, 478.15f.), sinó en la versió cat.: «*milanta* nou», «ha-n'í més de *milanta* qui ---», VI, § 10, 373.20; VIII, § 3, 446.18.

Milió [princ. S. XV], probablement pres del francès *million*, més aviat que de l'it. *milione* o que formació catalana: no hi ha raó per modificar les conclusions del *DECH*: *Milione* és forma documentada en italià des de G. Villani, c. 1330-45, i en francès no és segur fins a 1359,³ d'un dels quals és manllevat el castellà *millón* [1495, si bé se'n cita un cas el 1448]: la formació s'explica menys bé en italià (on un augmentatiu de *mille* seria més aviat *millone, i un de l'antic *miglia* fóra *miglione), car en francès,⁴ resultaria naturalment de la pronúncia mig-sàvia fr. del ll. cl. (*milia*) *miliun* 'mils de mils' o d'un (menys correcte, però també ll.) *mille miliun*. En cat. la dada més ant. és de c. l'a. 1400 en la interessant forma (d'aire primitiu) *milia millors*, en StVicentF: «quantas ànimes staven en lo lim de infern, e quant *milia millors*!», «al dia del juhí general, que-y entraran *mil milia millors* de ànimes ab sos corsos en un colp» (o sigui 'un *milliard*'), «aquella lança que traspasarà tants *milia millors* --- al dia del juhí», *Serm.* I, 36.21, 276.3; 155.6.⁵

Val a dir que és ben temptador, deixant-se dur per aqueixa *-rs*, difícil d'explicar, suposar que es tracti d'un b. ll. *milia miliarum*: encara que menys versemblant no fóra inconcebible que *milions* o *millons* resulti d'una ultracorrecció catalana de la pronúncia *millós* < *millors*; i que de la llengua del *Consolat de Mar* el mot s'hagués estès al fr. i it. (no seria per la predicació de StVicentF, per més que sembla ser veritat que StVicentF predicava en cat. per tot França, fins a Bretanya); la variant *millons* apareix també en un altre sermó de StVicentF (on noto algun altre senyal lingüístic modernitzador): «*mil milia millons* de ànimes», *Serm.* II, 238.13; i *AlcM* cita «*milions mil* en manera pus prima» en un poeta anònim d'aquells mateixos decenniis (*Canç.* cat. de Saragossa).

En tot cas és la forma trisíl·laba *milió* (encara que caduca en l'ús de c. 1900 a Bna., i després restaurada) la que restà tradicional entre la pagesia balear (*AlcM*)⁶ i del Princ., si judiquem per la documentació fidedigna: «un *milió* de vegades: deu cents *milia* vegades; deu *milions* de vegades; deu cents *millia*, un *millió*, un compte: mil vegades mil 1000; un *milió* --- 9 *miliõns* ---, deu *miliõs* --- 90 *milions*» (i segueix després vacillant entre la grafia o forma *millio* i la més freqüent *milió*), OPou (*TbPu.*, 97, 100, 101); en el romanço de la represa del castell de Figueres [1794] «*milions* de *milions* / val lo que hi varen trobà», MilàF (*Romllo.*, 140, reco. a la Llacuna). En el periòdic mesal «Lo Verdader Català» (1843), l'òrgan més antic de la Renaix., ja hi ha *milió* però *billons* (estudi Casac., cap. 15).

Ja en Verd.: «Los altres, refiant-se de sos brassos de ferro, / que en sanch banyats deu voltes, de tigres y llehons, / a molts regnes dugueren dies de dol y en-